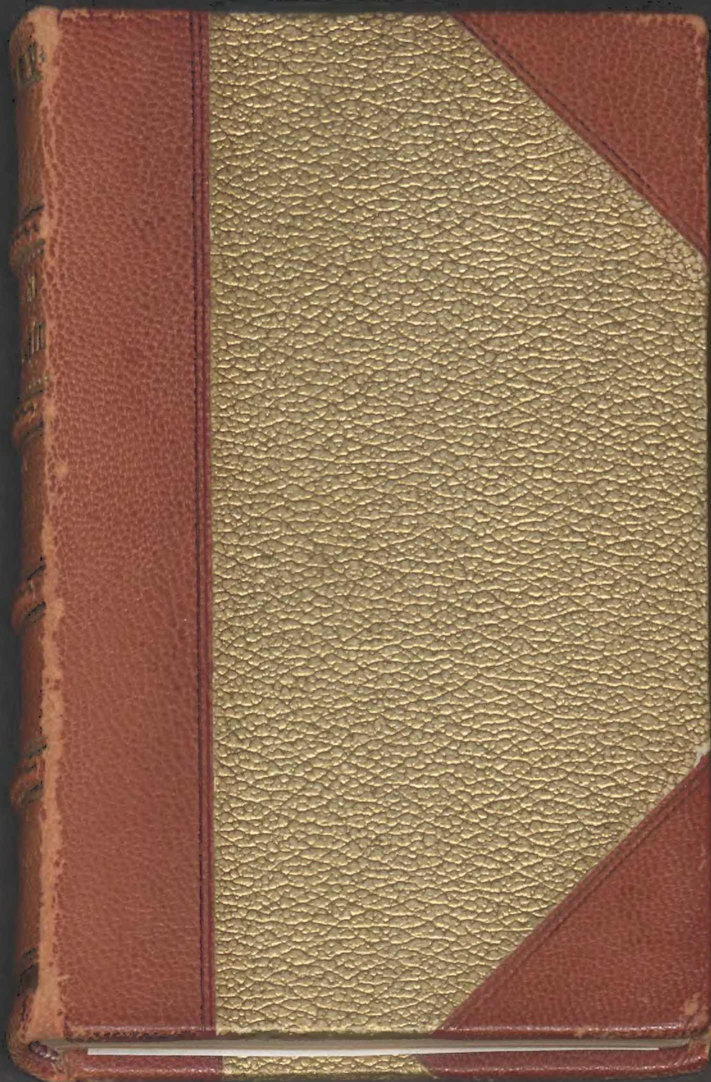

FRÓÐLEGT

LJÓÐA-SAFN

ÝMISLEGS EFNIS.

---

1. hepti.

FRÓÐLEGT

LJÓÐA-SAFN

ÝMISLEGS EFNIS.

Safnað og útgefið

af

bókbindara Grími Laxdal.

---

1. hepti.

AKUREYRI 1856.

Prentað í prentsmiðju Norður- og Austur-umdæmisins, af H. Helgasyni.

Tvö kvæði

orkt af

sjera **Jóni** sál. **Hjaltalín,**

seinast presti að Breiðabólstað á Skógarströnd.

I. Auðnubraut æskunnar.

(Kveðin 1799).

1. Íslanz blóma æsku þjóð! eyrun mínu kvæði ljá, byrja vil jeg barnaljóð, börnunum til gleði þá.

2. Mig þó vanti menta hljóð, og mjúka hönd til ritfremdar, bið jeg yrðu barnaljóð, börnunum til nytsemdar.

3. Höndla' ei allir hnossið sjálft, hverjum leyfist viðleitne; fuglar sýngja fleiri' enn Álft, fyr er gildt enn valið sje.

4. Eg hef' lifað heims við hag, hátt á fimta ára tug, sjeð því manna líf og lag, líka fest mjer það í hug,

5. Undrast sál mín ángri mett, aðferð manna jörðu á, hver um annan riðlast rjett, rírum heimsins gæðum ná.

6. Eptir að finna auðnu, hrós, upphefð, völdin, makt og fje, leita menn til lanz og sjós, lífsins fram að takmarke.

7. Hvern, sem vantar heimsins auð, hann er metinn vankræfur, forstanzlítið grey og gauð, göfugum ei samhæfur.

8. Augun líta marga mín, menn, er gózið fjell í vil, en ofurfáa', er auðlegð sín, eðla-gjörníngs brúka til.

9. Voldugur þann vesæld bar, virðir lítt hjá sjálfum sjer; en sá snauði öfundar, opt hinn ríka meir enn ber.

10. Mörgum lukkan ljós að dró, lofstýr, völdin, skraut og fje, full ánægðir finnast þó, fáir með sitt hlutskipte.

11. Þetta' og annað þvílíkt hjer, það í heimi finnast um hríð, veginn dyggða víst gjörer, vandrataðan úngum lýð.

12. Hjer af gjörir hug minn þjá, hræzla stór og sorg um leið; níu börnin úng jeg á, upp sem klifra lífs á skeið.

13. Guð ei stóran gaf mjer auð, glansa, völd nje mikið skraut; deildan verð og daglegt brauð, Drottinn lagði mjer í skaut.

14. Þar af gjörir sýna sig, sannleiks spáin ljós og brýn, erfa látinn eptir mig, auð ei stóran börnin mín.

15. Hvað mun þeim til hjálpar þá, hvað mun bæta þeirra ráð, svo þau jörðu öðlist á, auðnu, framför, þrif og dáð?

16. Þar til meðal einka er, ótti Guðs og dyggðirnar; heill og blessun safnar sjer, sá þær stundar hjer og þar.

17. Völd og auður heimsins hjer, hverfa fyr enn varði mann, gróður bezti góð því er, guðræknin og ánægjan.

18. Ó mín börn! fyrst eg ei dró, ykkur saman gull og fje, hvað jeg öðlast hefi þó, hjer skal yður láta' í tje.

19. Komið öll og iðkið hjer, eptirtekt, sem jafnan þarf, heilræðin af munni mjer, meðtakið í föður-arf.

20. Ykkur því, og öll þau börn, orð mín fá í hverjum stað, vil jeg leiða gæfu-gjörn, guðrækninnar brautum að.

21. Yður fræði öll saman, andi Guðs og veiti náð, yður gæði einnig hann, eptirtekt og skilníngs-dáð.

22. Elsku barn! af ljúfri lyst, lærðu vel með hlýðið geð, þennan Guð að þekkja fyrst, þig sjálfan og heiminn með.

23. Gæt að hversu Guð er þinn, góður þjer, en náð hans trú, hvað villugjarn heimurinn, hvað brothættur sjálfur þú.

24. Hlýðni sanna ven þig við, varast dramb og narra-lag; undirbú þig andstreymið; allt ei ber á sama dag.

25. Foreldrana nýta nú, nærst alvöldum Guði skalt, heiðra' og elska þína þú, þeirra stunda geð ávallt.

26. Barndóm þínum í þú átt, iðju sanna' að temja þjer, æskan skapar yfrið þrátt, æfi manns, það sjáum vjer.

27. Æðri mönnum af þó sjert, ekki skaltu dramba par; engin getur að því gert, af hverjum hann fæddur var.

28. Vísvitandi varast þú, vel, að styggja Drottinn þinn. Yfir falsi aldrei bú, iðka' og tala sannleikinn.

29. Gjör ei allt, sem geð þitt vill, gættu boða skaparans. Heims þig blindi aldrei ill, auragirnd nje svikin hans.

30. Annan forsmá aldrei skalt, alljafnt stunda hógvære; loforð talað lát óvalt; legg til engum háð nje spje.

31. Baktalara blíðmælin, burt þjer víkja láttu frá; flýðu þann, sem hæðir hinn, hapt þjer settu túngu á.

32. Yfirboðnum lotníng ljá, lát þeim hlýðni með í tje; þjer samlíkum þægðir tjá, þeim fátæku örlæte.

33. Brúka' í orðum breytni sízt, búralegt þó varast skraf; lofa' ei miklu', en lát það víst; lag við gikki aldrei haf.

34. Eins og versta voða þinn, varast deilur, róg og kvis, forðast skaltu fáryrðin, fylgir blóti tjón og slis.

35. Munnhöggst aldrei vonda við, verst fjölmælgi leið þjer sje; eptir megni elska frið, ei þó samhyll guðleyse.

36. Löst ei annars lofa skalt; lasta þó samt engan frekt. Forvitninni frá þjer haldt. Fjesafn stunda hófsamlegt.

37. Trúgirnd, fals og flokkadrátt, flaður, grunsemd, lýgi, spaug, þú af hjarta hata þrátt; hneysu fjekk sá tíðum laug.

38. Illum dæmin gefðu góð, girnst þó ekki allra lof; haldtu stríð við hold og blóð, hvorki brúka van nje of.

39. Góðra hylli girnst að ná, gaman brúka leyfilegt. Ríka ekki reið þig á; raupa sízt nje gorta frekt.

40. Vondra sambúð sízt er holl; svínum af varð enginn hreinn; dvel því ei í dárasoll', drussum með þú gjörist einn.

41. Voldugs aldrei vingan kaup, virðíng fyrir þína hjer; framgjarn ei nje hastur hlaup, í hárra flokk þó bjóði þjer.

42. Launmælin ei leitast við, lát þó dult það veiztu einn, skýldu samt ei skamma-sið, skálkapörum vert af hreinn.

43. Gambri narra gæt ei að, gef þig fátt um dára last; virðíng haldt þjer vænsta það, vondum æ að misþókknast.

44. Ef þú verður var við að, vondt sje um þig talað hjer, með dagfars prýði dreptu það, dyggðin bezta forsvar er.

45. Að virðíng þinni vandur sjert, varlega, en sízt um of; heiman fús ei hvern dag vert; húsgángs-rölt fær aldrei lof.

46. Hrösun ann'ra hardt ei dæm, hugsa bezt um sjálfan þig, óvin þinn ei illa ræm, eins er víst hann betri sig.

47. Ofsa bræðin ill og grett, ekki hæfir vitrum lýð; sjaldan vitnar reiður rjett, refsíng krefja svör óþýð.

48. Tem vel þína tilhneigíng; tálið heimsins varast flátt. Færð er ekki þögn á þíng, því er bezt að tala fátt.

49. Haturs manni hefn ei á, heldur velvild lát í tje, kannskje getir gjört þjer þá, góðan vin úr mótparte.

50. Örvýlnast þú allra sízt, andstreymið þá hjartað slær; þolinmæði, það er víst, þrautir allar sigrað fær.

51. Ekki hæfir eðli manns, ofsakæti veröld í, sorg og gleði sífeldt hans, sje með hófi jafnan því.

52. Gættu þess ef gleði fær, gráturinn kann að bíða þín, hugsa og, þá hryggðin slær, hretið eptir sólin skín.

53. Virta lifnað ven þjer þann, vel sómir í hverjum stað, Guð því sjer og samvizkan, sannlega hvað hefstú að.

54. Vini marga vel þjer ei, vert góðvikinn öllum samt; aumum segðu aldrei nei, ekki sturla sinni gramt.

55. Umvöndun af elsku rögg, aldrei hug þinn gremja skal. Betra' er vinar handar högg, heldur enn dára smjaður-tal.

56. Á þjer sjálfum ofmetnað, engu sinni hafa ber, vert' ánægður þó með það, þitt hlutskipti sem að er.

57. Forsjállega fram skalt gá, friðgjarn, var og hófsamur. Trúðu drauma aldrei á, eða neinar hjegiljur.

58. Láni eða listum af, lát ei geð þitt dramba fast; þakka heldur þeim, sem gaf, þess meir ber að auðmýkjast.

59. Verður einatt veröld í, voðabál úr litlum yl. Orð þín láttu aldrei því, öðrum liggja skaða til.

60. Vit og lærdóm vænsta haldt, vel að geyma líf og sál; undir neinum eiga skalt, ekki mikil leyndarmál.

61. Hvað þú byrjar, hugsa það, hvern þjer enda fái veitt; fátt er ofvel athugað, ekki flasa' því á neitt.

62. Ef í skjemtun út þjer slær, og þitt sinni hressa vilt, varúð mestu lempinn lær, leik þjer þá í hófi stillt.

63. Drykkjuskapur, dára-slark, dubl og spil með jafnaðe, spreitíngslæti, háð og hark, hjartanlega leiðt þjer sje.

64. Guðs orð, iðni, góðsamt þel, geðspekt, hlýðni, hógværð, trú, hóf og frið, sem hentar vel, hjartanlega elska þú.

65. Hafðu Guð í huga þjer, heyrir Guð og sjer gjörvallt, gagn þíns lífs og gjörðir hjer, Guðs að dýrð það leiti allt.

66. Lifðu gjarn á ljúfan frið, lút þeim, sem að heiður ber, glisið heims og syndasið, sjáðu til að varast hjer.

67. Var í gleði vera skalt, vel þolgóður raunir ber, samvizkunni hreinni haldt, hræsni' og ágyrnd forða þjer.

68. þenk um andlát þitt og hel, því að deyja sjerhver hlaut; fátt er betra' enn fara vel; farsæll dauði lífs er braut.

69. Aldrei því í výli vefst, þó vilji örðugt falla þrátt; endirinn nær góður gefst, gott þá allt þú kalla mátt.

70. Þú ef rækir þessi ráð, þitt mun líf um æfi-bil, leiðast fram með lukku-dáð, lífsins-herra dýrðar til.

71. Æfðra dyggða æru vott, ekki myrðt fær dauðans pín, ryktið betra gulli gott, gröf þá prýðir dáins þín.

72. Guðs þig styðji gæzku-dáð, Guð þjer forði synd og neyð, Guðs svo iðjir rjett og ráð, í raun og orði fram að deyð.

73. Hjer með barna-lykta-ljóð. Ljóss eg föður börn öll fel; hafi þökk þeir hlýða óð, heillir. þeir, sem læra vel.

74. Lifi' í friðar faðmlage, frónsins þessa menn og víf, yfir yður sífeldt sje, sómi, blessan, yndi' og hlíf!

---

2. Aldarháttur.

(Kveðinn 1809).

---

1. Áður á tíðum hjá Týlbúum stríðum var tilstand í busli. Á hnúðurbaks hlíðum þeir

hlunns renndu skíðum með hermanna rusli; hnöppuðust fríðum í hús-sölum víðum, að hrossakjöts-musli, því felldur var hríðum, til fagnaðar lýðum, sá fjenaðar-usli.

2. Manndómur mundi, um língbakalundi, að leita til víga. Svarnir við stundi, en sárlögur dundi á síldreka stíga. Margur við undi, þó sæi á sundi hinn saklausa hníga, svo sleit þá fundi, að hereldur hrundi, en holund rjeð míga.

3. Verfáka hlutu, þeir ve tíðum brutu og vopnanna grúa; höppin að hrutu þeim herföngin lutu, þá heim gjörðu snúa. Bardagar flutu, þeir bryggjum uppskutu, á bústæði núa; en frelsin burt þutu, þeir friðar ei nutu, þó færu að búa.

4. Hjekk geir óspilltur, en hjálmur sat gylltur á heyrnardalsfjöllum; en siður var trylltur, frá sannleik umbyltur, í sveitbyggðum öllum. Óðinn var hylltur og áheitum fylltur, með Ásum gjörvöllum. Margur var piltur af vantrúnni villtur hjá vegoða stöllum.

5. Hugmildi bezta þá helzt gjörði bresta og hógværðarmæti, skèmmdar-at hesta, var skèmtunin mesta og skálmaldar læti; við hildar-el hvessta,

að höggva sem flesta, var haldið ágæti, og átrúnað festa, með alvöru hressta, að Ásanna blæti.

6. Knattleika þreyttu, en kjæti opt breyttu í kíf og mannhefndir; ýmsir áreittu, en aðrir róg hreyttu, til ódyggða nefndir, férnarserk fleyttu, og viðnám svo veittu, til valþínga stefndir; hremsunum þeyttu, en þegnum harðt beittu, og það hjetu fremdir.

7. Þeir ljetu skjóma á hólmstefnum hljóma, þar hasli var settur; opt við lögdóma varð upphlaup og róma, svo ei náðist rjettur; ef einhver í sóma með lukkunnar ljóma sat láninu mettur, erti þann fróma þrátt öfundin tóma og illgirnis prettur.

8. Ísland má muna, þeir opt gjörðu bruna á ormþvara fundum; hýbýla bruna, með bálkveiktum funa, þeir byrjuðu stundum, vopn rjeðu duna, en blóðlækir buna, úr bitskornum undum. Mist vildi una, þó mörg heyrðist stuna, á málmhríðar grundum.

9. Dyggð-fjáða drengi, og mann völ hjá mengi, þó mætti hjer finna, í kjörfriðar gengi þeir kyrrðust ei lengi af kífgirni hinna, á herþrúðar engi nam holtskriða vengi þann hógláta

ginna, því lofða afspreyngi kaus framatýs fengi, til fjörþrota sinna.

10. Nú er öld snúin, á aðra leið búin, þar yfir má kætast; helguð er trúin, en heiðni burtflúin, svo hagirnir bætast, výli fráknúin, en veblót afrúin, svo villur upprætast, velur manngrúinn, sjer vinskap ólúinn og vitið ágætast.

11. Frömuðir virða um frelsi vort girða, með friðarmúr laga, lesti lágt byrgða, í ljós færa byrða, og lævísan aga. Mannæru kyrrða og málefni fyrða, ei múturnar baga; fáir sæmd myrða, með meizlum fáryrða, svo menn þurfi' að klaga.

12. Klerkarnir ræða og kotúnginn fræða, við kjenníngu slíka; nytjum vatnsæða, þá nýfæddu gæða með nákvæmni ríka; sefa yl glæða, ef sjer saman slæða, vill seggur og píka, beina för næða, þá braut rauna þræða, til bústaða líka.

13. Ótrúin eyðist, en upplýsíng breiðist, um álfur lanzbyggða; grimd burtför greiðist, en lýðurinn leiðist, til lofsverðra dyggða. Dólglystin deyðist, því nú enginn neyðist, til nytfriðar brigða; manngi orð-meiðist, því mjög sjaldan sneiðist, um mannæru tryggða.

14. Kauphöndlan kætir og kurinn upprætir,

í kotúnga rönnum; búskapinn bætir, því sáðrèttir sætir, þar seljast lanzmönnum. Vínið grön vætir, þá vosbúðum mætir, í vegferðar önnum. Um verðlag fár sætir, því friðstundull gætir, að frómleika sönnum.

15. Sjóinn menn sækja og róðrana rækja, til rífkunar gæða; ísur upp krækja, og feldínga flækja, en flyðrum innlæða. Laxinn stórlækja, þó leggist að svækja, er lystug mannfæða; ýrúnga mækja kann illviðris stækja, þó einatt að mæða.

16. Valángurs kliður ei heyrist nje hriður, af hervopna braki; vinsemd og friður er sveitúnga siður, með samheldnis taki, einn annan styður, ef áfallið ryður að einhverjum blaki; nær fátækur biður, hinn fjáði er liður, og fyrr ver þann hraki.

17. Maurnefju-slinna þó megi nú finna, um meginlanz-breiður, góðprýði hinna þeim gjörir ei sinna, nje gjalda stórheiður. Manndyggð hrós inna og mæddum að hlynna, er margur til greiður; en laun eru hvinna, sem tálbrögðin tvinna, í tukthúsi hreiður.

18. Lastdómar slæmir nú linna skaðnæmir,

þó lærdóm ágreini; enginn afskræmir nje illa hinn ræmir, þó öðruvís meini; þjóst það úttæmir, svo þegnar viðkvæmir ei þykkjuna treini; sveddann vel sæmir, því sá rjettast dæmir, sem sjer allt í leyni.

19. Árbagar þjettir og auðnunnar prettir því yfir hjer vinnast, margur hönd rèttir og mæðunni ljettir, svo mótstraumar grynnast. Einhverjir slèttir við innanlanz stèttir þó enn megi finnast, fleiri dáð settir og mannæru mettir samt meiga hjer finnast.

20. Börnin uppfræðast og boðum hans gæðast, sem bestur var lýða; út þau ei slæðast, sem eðli var skæðast hjá öld fyrri tíða; sárnaktir klæðast, en sjúkir menn græðast, þá sóttir á stríða; húngraðir fæðast, en aldnir innlæðast í aðhjúkrun blíða.

21. Þannig vjer þreyum og þakkirnar segjum þeim þróttinn kann senda; bak und ok beygjum, í bölinu þegjum með biðlund alkjenda; herknir stríð heijum og hug ei burt fleygjum, þá hryggðir að venda; tímann best teygjum og trúaðir deyjum, svo tekst vel að enda.

22. Landi vel vegni og vansiðum hegni, en

vaxi að dáðum, hefnd ei uppegni, en áminníng gegni og öllum heilráðum, beiti þolmegni í raunskúra regni, og raski ei náðum. Allir svo fregni af frömuð og þegni, hvað farsælt er báðum.

23. Nú skal fjölsmíða hjer ferjan heimskríða, þó fegurð ei gylli, byr hyrjar lýða muñ ljóðin vel þýða, og ljá sína hylli; sveitir samtíða, það sjótræmið fríða, með sjálfdæmi fylli. Heilir þeirs hlýða, og hjalið ei níða, þó hjer vanti snilli.

(Handrit það, sem hjer er eptir ritað undir prentun, hafði jeg áður með gaumgæfni ritað eptir eiginhandarriti skáldins sjálfs, bæði kvæðin að segja. D. N).

Tvö kvæði

ort af

Guðbrandi Einarssyni.

1. Hlýra - Hljómur.

1. Fram skal kippa berlíngs bát, fyrst biðja sprundin hæfilát, þó það kosti mæðu' og mát, eg má þeim ekki neita; heldur gegna vífum

vel, sem vilja þiggja sónarpel, gæfuefni gott eg tel, ef greiðasemi mjer heita.

2. Gott hlotnast af góðum kann, græta má ei hugljúfan; auðnulítill er sá mann, sem amar opt hríngaskorðum. Dæmum hans eg dreg mig frá, og dvalins ferju staldra hjá, ef gæti' hin fróma gullhlaðsgná glazt af kvæðisorðum.

3. Mín þó víst sje mærðin kljen og minnst eigi skyldt við kvásersben, vil eg þó ei að fræðafen fari með ljóta ræðu; heldur mæla í meinleyse, mönnum það til gamans sje; ef þúngum yrði' á þjósti hlje, þá er að varpa mæðu.

4. Seggir hljóti sæmdarhag og seljur klæða góðan dag; til skal reynt að tóna brag og toga' í dælu stefni. Á gömlum blöðum gat eg sjeð glósuna, sem fer eg með, fellir hún sig við frómra geð, ef fylgja ljóðin efni.

---

5. Bragurinn telur bræður þrjá barnfædda í Evrópá, föður sínum heima hjá með hegðun æruríka; en sem voru' um æskuskeið, álmaráður hreppti deyð, sjerhver þeirra bánginn beið, því burt var móðirin líka.

6. Fjórtán vetra fullt ei var frekastan sá aldur bar; en hinir tólf og tíu þar. Þeir töl-uðu' um hagi sína: hvort nú skyldi skipta fje í skjerfi þrjá, þó lítið sje, og fólk sjer kynna framande, end fund hvor annars týna;

7. Ellegar hitt, að halda bú á heimili því, sem áttu nú, þó vandamikil vogun sú væri úngum sveinum? Miðaldrinn svo mælti þá: „mínir bræður! hlýðið á orðin þau, sem eg vil tjá útaf þánka hreinum.

8. Eg fæ þess minnst: að faðir minn fögur kjenndi' oss heilræðin; ályktun og úrskurðinn undan skyldum draga, til þess væri velskoðað vandskiljanlegt það og það; opt kjæmi líka' úr öðrum stað augljósari saga.

9. Bíða skulum bræður vær og brúka allar reglur þær, er okkar faðir einka kjær oss, örf-um sínum, kjenndi. Gott ráð eitthvert koma kann, ef kvökum uppá skaparann og vörumst allan vanda þann, er vekur opt stór bágjendi.

10. Nú meðan sorgarsárin styrð sefast ei nje verða byrgð, getum vær ekki kjænt með kyrð kosið skárstu ráðin; en þegar líður lengra frá,

ljettara mun oss falla þá, gæfusamt að gezka uppá, sem gefa vill herrans náðin.“

11. Hjer til svara hinir tveir, hagkvæmt svoddann játa þeir, og báðu' hann optar mæla meir, fyrst mannvit hefði stærra; fóru svo að iðja ört áður flest hvað sáu gjört, billega ræktu bustahjört, en bernsklegt æfðu færra.

12. Nú leið svo um nokkra tíð, naumast kjenndu bræður stríð, því sumar-gæzkan björt og blíð bjargræði þeim tærði; örkuðu sveinar opt á skóg, ýmislegan að fá sjer plóg, dáðajurtir og dýrin nóg, sem daglegt starf áhrærði.

13. Veiðar sóktu í ýmsa átt; til annara manna vissu fátt, því faðir þeirra flúði brátt frá skurðgoða-þjónum með konu, börn og kvikfjenað, Krist sjer hjálpa og stjórna bað, og tók sjer bygð í tjeðum stað, hvar tíð útkljáðist hjónum.

14. Einhvern dag, sem innt er frá, enn voru bræður skógi á, en sem linnti yðjustjá, allir heim þeir gengu; hlýrum nærsta brá í brún, þá bæinn litu' og heimatún. Viðtakan, og vond var hún! sem vinnulúnir fengu.

15. Fjórir íllsku miklir menn mæta hlýra tóku senn, færðu strax í fjöturen og fleygðu í úti-

kofa; kváðust mundi' að morgni dags miskunarlaust þá drepa strax, nær beðið hefðu betra lags, búnir að jeta og sofa.

16. Reyfarar þessir rjett í stað rosknum höfðu sauð slátrað, hús' og soðníng settust að, og sinn bæ heita ljetu; en hinir í böndum biðu þó, beiskum kvíða að þeim sló, harmþrúngnir um hyggjumó, hátt samt ekki grjetu.

17. Allir báðu ángraðer, æztan Guð að hjálpa sjer; sá hinn elzti' um síðir tjer svo til hinna beggja: „hamíngjan gæfi', að hefðum við hjeðan vendað strax á skrið, þá föður vorn hendti fjörtjónið, og frómra náð til seggja."

18. Ýngsti bróðirinn ansar snart: „óljóst er oss nokkurn part, hvar dygðafólkið býr svo bjart, sem bætt hefði vor meinin; því faðir okkar fjekk svo tjáð, að flest allt mengi' um þetta láð, heiðið væri' og dæmt frá dáð og dýrkaði stokk og steininn."

19. „Betra er flest, kvað frumgetinn, enn fastur sitja hjer bundinn, og deyðast þegar dagurinn dreyfir skarti sínu; er minn bróðir orðalaus, sem áður flutti spektarraus; glaður í sama sinn eg kaus, að sæta tali þínu."

20. Þá rjeð ansa hinn þriðji sveinn: „það sje okkar vegur beinn, Drottinn vona uppá einn, en engu stórum kvíða. Vilji' hann nú vort vernda líf, veitast mun þá örugg hlíf og dofna þetta dauðans kíf, sem dygðalausir smíða.

21. Víst má reyna', ef viljið þjer, veltast til að herðum mjer og bíta' í sundur haptið hjer, sem hauka þreyngir láðum, strengurinn því mundi mjór misfarast í tannakór, ef gómaskari greiðt ósljór gengi' á þætti hrjáðum."

22. Tveir þá veltust einum að og óspart tugðu snærisvað, frá sjer gáfu' ei fyrri' enn það fjöturin sundur hrukku; dáfljót var þá höndin hans af hinum að svipta læðíngs-fans; allir svo fyrir utan stans útá skóginn stukku.

23. Þökkuðu sínum Drottni dátt drengir þrír með lyndið kátt fyrir hjálp og frelsið bráðt úr fjandmannanna höndum; fengu sjer svo fylgsni smá, í fjarlægð komnir bænum frá, skógarins lifðu ávöxt á, fyrst efnum sættu vöndum.

24. Varla þóktust vita nú hvert víkja skyldu hárs um frú, svo halda mættu helgri trú, en handbjargar þó njóta; hvarms því sallinn komst

á kreik; þeir kúrðu undir stórri eik, geðs var rótin gljúp og smeik, því griðin sýndust þrjóta.

25. Mána systir glöggt þó glöð gæfi varma ferða hröð, hlýrum skýldu bjarkar blöð blunds þeir lángan festu; miðlúngs sveinninn vakna vann víst fyrst einn um tíma þann; hjá sjer lítur hænu hann hlaðna gulli beztu.

26. Fagran glansa fuglinn bar, framyfir allar gersemar; sveinninn vildi snildar-snar snögglega þennan fánga; en fjaðranorn sjer forðað gat, föst hún ekki lengi sat, kom í með þeim kjeppnis-pat, þau kreikuðu vegu lánga.

27. Laufaviður loks um frón á listafugli missti sjón, en það gildti enga bón aptur að finna bræður; dimmri þoku' um drenginn sló, í dauðans kappi hljóp hann þó, burðina til þess burtu dró, bölið og lúinn skjæður.

28. Villan þókti stór og stæk, hann staðnæmdist hjá einum læk, þegns var lundin þegi spræk, þiggja svölun vildi; fjekk svo lítinn dúr dottað dauðþreyttur í sama stað; vaknaði' aptur þó við það, sem þekkt' ei glöggt nje skildi.

29. Örðugan heyrði einhvern hljóm, ekki líkan mannaróm, halurinn kjenndi hljóðin tóm, en

hvergi neitt aðkvæði; brynjutýr nam tefja' í hlje, til þess sóninn þagnaði, og þeinkti' um mjög hvað svoddan sje, hann syrgir og fagnar bæði.

30. Fetaði svo með fjallsins hlíð furðu gætinn nokkra tíð, í fögru rjóðri fann um síð falleg húsakynni; kurteis bær og kirkja smá kynja fríð stóð velli á; klerkurinn var að kjenna þá kristnum lýð þar inni.

31. Vaktist upp fyrir vopnarjóð að verið hefði kluknahljóð, sem hann heyrði' á sinni slóð, sóninn þann hinn snjalla, helga messu' að heyra þar honum þókti nýúngar, úti stóð sem vonlegt var fyrst vissi' ei siðina alla.

32. En um miðja messugjörð minja gjekk út einhver jörð og fann þann únga fleinanjörð, svo fáum skiptust orðum. Hafði' ei fyrri kappinn kjær komist uppá nótur þær, að eiga tal við ýngismær, og auðar gá að skorðum.

33. Meyan spurði málmabrjót hvort mæddur vildi' ei hvíla fót, og gánga' í kirkju snöggt með snót svo sniðugt fengi sæti; sveinninn gefur aptur ans, á því mundi verða stans, því sinn vondi fatafans sig firri þeirri mæti.

34. Þessi' hin únga þornagná á þegninn

starði' og litum brá; honum segi' eg færra frá, en fólk skal meiníng ráða. Hún hefur kjennt í brjósti' um beim, er bölið leið svo snemma' í heim, og barnslundin í báðum þeim borið hyggju þjóða.

35. Kjæran úng til kirkju gjekk, karskan skildi þar við rekk, móður sína fundið fjekk með fagra bæn í hljóði: „munaðarlausan sá eg sveinn, sem hefur ratað þýngslamein, klæðfár úti kúrir á stein kesjuviðurinn rjóði.

36. „Ó! mín móðir elskulig! ástsamlega bið eg þig, að látir þenna mann fyri mig miskun hjá þjer finna, og veitir honum velgjörð þá, sem volkuðum helzt nú liggur á, svo dapurleikinn dragist frá, og dempist sorgin stinna.“

37. Sú hin eldri seimaslóð sagðan hitti skjómarjóð og mörg þau atvik greiddi góð, er grátnum þótti haga; kvendið bar fram kost og vín, klæðin líka' í máta fín, honum svo bauð í húsum sín að hýrast nokkra daga.

38. Þakkar sveinninn þornabil þetta veitt af kjærleiksyl, hún kreikar síðan kirkju til, en kjenníng var á þrotum — Hópurinn kristni

fregnað fjekk fljótt um sagðan komurekk; flykktist að honum þjóðin þekk þægðar með atlotum.

39. Maðurinn úngi minnishress mælti fram sitt reisuvers, gjörla alls svo gat hann þess gengið hvernig hefði um sína daga', og seggi bað sjer að hjálpa mest um það: að bræðrum leita strax í stað, og stórt ei við það tefði.

40. Karlmenn allir keyrðu' á hest, klerkurinn líka búinn sjest, reið þá hver sem mátti mest, meir enn 16 taldir; þeir sjer dreifðu' um þykkvan skóg, þyrmdi enginn sinni dróg, leituðu sumir lengra' enn nóg liðsmenn rjett tilvaldir.

41. Á þriðja degi, það er skráð, þegnar tóku hvíld og náð, sváfu þreyttir svo með dáð, en sveinninn vakti hreldur; heyrði' hann brak í skógi skjótt, skygndist eptir þessu hljóðt, þá var dimmt og þoka' um nótt, þjarkinu hvað sem veldur.

42. Litlu síðar líta kann, hvar loddari nokkur koma vann stórvaxinn og stelur hann, strax þar tveimur hestum; heppinn þetta höldum las, þeir hýddu af stað með ekkjert þras, mjög svo þreyttu ferðaflas í flýti allramestum.

43. Hvergi litu skjemmdarskrjóð, skatnar

röktu döggfalls slóð, uns þeir komu stór hvar stóð sterkur skáli' á velli; en sem rekkar riðu heim, risinn kom á móti þeim, hetjur þar með höndum tveim honum leifðu elli.

44. Bragnar kanna bygðir hans, bræður fundu' hins únga manns og gersemanna góðan fans; glaðt var nú á mengi. Bófinn hafði hlýrum hleypt í hlemma-fylgsni niðurgreypt, þussans áttu' að þola heipt í þræ1dóm ílla' og lengi.

45. Báðu prestinn bræður þrír og burðugan sjerhvern vopnatýr, að hildarsöngur hefjist nýr við hermda ránsmenn fjóra. Sagði já til bóka-bör, ef brytust ei úr sinni för. Kvaðust mundu, svinn með svör, sveinar hjá honum tóra.

46. Gumnar fundu bræðra bæ og brutu' hann upp en sagt var: æ! þau hin vondu hrekkja hræ hrepptu þúngar nauðir; þeim var boðið að taka trú; til þess sagði einn: „ójú!" Hinum fjell ei siðsemd sú; síðan fjellu dauðir.

47. Kappar tóku kvikt og dauðt; við kotið skildu tómt og snauðt, síðan var um æfi auðt, en ýtar hèldu að bygðum; glöddust allir Guðs við náð, er gaf þeim bræðrum hjálp og ráð,

fagran lofsöng fengu tjáð, en fólk allt sleppti hryggðum.

48. Þessunærst til það eitt bar, þrætumál að uppkom þar, dómari enginn viss þó var í virða flokki tjáðum; skipuðust um það skárstu menn, skýrslu' að gjöra um rjettinden, þvílíkt byrjað eins var enn eptir prestins ráðum.

49. Myrkt og flókið mál það var, mjög vandgæft til úrskurðar, seggjum ekki saman bar sannast hvað þá væri; miðlúngs bróðirinn mannvits skýr merkti þetta lindis hýr, hann þenkti' um slíkt og þángað snýr, nær þókti tækifæri.

50. Greinilega hann görpum kvað, hvað gjöra skyldi' um málið það; maður fann þar enginn að; allir slíku játa. Þá hölklameiður heyrt það fèkk, heimti' hann til sín úngan rekk, og batt hann sèr við blíðu hlekk í bestum kjærleiks máta.

51. Lundur skjóma lærði þá af letragæti marga skrá, bóklistirnar fljótt nam fá, fallega skilníngs bráður; útlærður svo ullur brands eignaðist dóttur kènnimanns, við kirkjudyr sem kom til hans, og kveðið hefi eg um áður.

52. Þeirra samvist þókti góð, það hefi' eg frètt af stálarjóð: að dómari varð hjá dýrri þjóð og dugnað margan framdi, bræðra sinna bætti hag, byrjaði margan hildar slag, görpum heiðnum gaf ei dag, en gott með kristnum samdi.

53. Fjölgaði við það fólkið hans og færðist út um bygðir lanz, en eyddist þarvið íllur fans, sem engum sætti griðum; mektugur varð nú málmaþór, mikill lofstýr af honum fór, að viti' og mannskap varla sljór og vænstu kurteis-siðum.

54. Unni honum ýtasveit, öllum sýndi' hann riktugheit, aldrei trygð nje trúskap sleit til síðustu daga; og endti líf sitt aldurs hár; ýtum þreyngdi harmur sár, þá fluttur var til foldar nár. Fellur þannig saga.

---

55. Nú hefi' eg sagt þjer, niptin gulls, nokkurnveginn út til fulls, lífssögu þess laufaulls, sem löngum framdi dáðir, og föðurs ráðum fylgja kaus; fannst því aldrei hjálparlaus, þá styrjöldin að garði gaus, gáfust aptur náðir.

56. Bráðt fáum vjer af bragnum sjeð, að bræður hans þess nutu með, það hann sjer

tamdi gætið geð og Guði treysta vildi; en hyggjan sumra heims um bý horfir lítið eptir því; þeir eru með sitt hopp og hý, hófmóðugri enn skyldi.

57. Öllum mönnum óska' eg góðs, orð mín taki' ei sjer til móðs. Hjer skal verða endir óðs, því ódreyr finnst mjer tómur. Far vel, seggur og faldavör! fullsælust þá dvínar fjör; kýs eg þetta kvæðishrör kallist: Hlýrahljómur.

---

2. Hrafnahrekkur.

2. Nú skal seggjum segja: söguþátt með skýrri grein, og þögn burt frá sjer fleygja, sem fólki' á stundum gjörir mein; komi þið híngað klæðaseljur snjallar, og sitjið á meðan súngið er, eitt sónarkver því ljóðaklukkan kallar!

2. Bar svo til í bygðum, bogamaður eitt sinn var, sauði' að svipta stygðum, sífeldt veiddi tóurnar, ábataðist örfatýr við þetta; þó nokkuð yrði stundum stans á störfum hans að svíkja pútur pretta.

3. Fræknum fleinaþolli förlast veiðiskapurinn tók, því einn íbygginn skolli, armæðu stóra

honum jók; dratthali með drjúgu limsku bragði aldrei snerti agnbitann, en ávalt hann á þúsund leiðir lagði.

4. Slægðar greiið grimma, grandaði margri sauðakind, en þegar að rjeð dimma, ætíð kom á bogans stund, og nætur allar náði agnið verja, svo önnur dýrin fældust frá, nær fjandi sá, tók í heipt að hvíja.

5. Geymir góinsdínu, grjet af slíku vandræði, agni sviptur sínu, og sjálfri gróðavoninni; döfnuðu frost en drýgðust snjóar harðir, tók að gjörast tóa svöng því tíð var löng, og vaktaðar voru hjarðir.

6. Nú sem neiðin knúði, nærfærnin svo aukast vann, fimleik tóa trúði, og tilti nögl við agnbitann, boginn hleypur bráðt sem auga renni, en fótur á liddu fastur sat, hún fjekk nú mat, brá í brúnir henni.

7. Refkeilan í raunum, ráðalítil mælti þá: má eg nú mínum launum maklegustum þreifa á, lambadreyrann drakk eg áður lengi, og firðum gjörði á fjenu skamm, mjer finnst það vamm, lokið er lukku gengi.

8. Dapurt er að deyja dögunum lífsins miðj-

um á; en hitt sumir segja, að sje eg íllgjörn, fölsk og flá; illa fer ef enginn finnst því staður; en hitt er og víst, um veraldar-rann, opt vera kann, grunnsær margur maður.

9. þar fyrir vil eg voga, vís er dauðinn hvort sem er, þá illur bendir boga, birtast þegar á morgun fer, einhvern honum slægðargrikkinn gera, en hvíla mig meðan gríma grá, hjer gengur hjá, það verður svo að vera.“

10. Meiðir stáls að morgni, mælt er klæðist af-lúinn, vakti hann vaninn forni, veiðiskap að stunda sinn, sjer hann þá hvar sauðbíturinn slægi, blýfastur í boganum lá, svo bærði' ei á, hann drap við dauðu hræi.

11. Kátur kjesjulundur, kjenndi með henni ekkjert líf, bogan bendti' í sundur, og belgnum fleygði þórs-á-víf; í þessum svifum tóa tölti' á fætur; haukastjórann hann þá rak, í hennar bak, það myndaði með þeim þrætur.

12. þókti raun-ill rebba, hún reif og skjemmdi fróman mann, á munn, hönd, höku' og nebba, og hvar sem náði beit hún hann; seggurinn þegar sársaukann rjeð finna, orkan hverfur tjörgutýr, en tóa snýr, burt til byggða sinna.

13. Særður seimaraptur, sat með skaða tilfellin, bogann engdi aptur, og andvarpar með grátna kinn: „lifi' eg þá stund, að tóa í þjer tolli, varast skal eg vondan gamm, mjer veitti skamm, að sleppi' ei skjemmdar skolli.„

14. Nú er að tala' um tóu, hún tölti burt frá særðum rekk, en hrafnar frakkir flóu, um foldarsvæði þar hún gekk; kasta á þá kveðju' hún gjörði sinni, en þeir báðu ólukkann, að eiga þann, sem flagð væri' í fögru skinni.

15. Þegar hún þetta heyrði, þúngan bljes og staldar við; skútunum illa eyrði, og erta vill þá dálítið; varpar hún sjer í viðar þykkan runna, og æla ljezt af offylle, svo áfram hnje, uppfull eins og tunna.

16. Krummar svángir svara: „svelta megum við dag og nótt, en aðrir um foldu fara, fullir og spýu hafa „sótt; jafnara má skipta fje og föngum; hvar skal dubba nú hafa náð, svo nægri bráð? þángað er gott vjer göngum."

17. Tóa reis úr runna, ræddi svo með velgjubrot: „ykkur vil eg unna, að eta hjá mjer kjöt og flot, því allra skjepna eru þið

maklegastir, að njóta góðrar næringar, svo þrífist þar, vinirnir vel trúfastir.

18. Ei þarf lángt að leita, ef leggið rjett til austurs hjer, krásin kynjafeita, kynni' að verða opinber, sem einn er biti' á flötu fánnarkorni, því að i skafli þessum þar, eru þjósirnar; yddir á efsta horni."

19. Þetta krummar kváðu, kynlegt vera' um vindsvals nið, frjettir framar tjáðu, „fundvísa þig köllum við." Hún þá mælti: „heilla piltar góðir! einhvern tíma eg var rösk, og vinnukösk, áður um æskuslóðir.

20 Minndi' eg mína drauma, matur yrði nógur til. Húngraði' opt hinn auma, sem engin vissi á fróðleik skil; hjartans-kvöl hvað hjábægt ykkur verður, drengilegum og traustum tveim, í tökum þeim; eða'er ykkur galdur gerður?"

21. Hrafninn ansar annar: „yður vil eg þakka beint, ef sagnir eru nú sannar, og svoddan efni gjörvallt hreint; þar með líka þjenustubúnir vera, En hún sagði: „æi já! og eins hvað þá: sig aptur obligera."

22. Síðbuxar þá sögðu: „sízt hjer lengi tefja

skal.“ Kátir á leið svo lögðu, ljettfærir um vindásal, kvöddu ref með repútjerlegheitum; tóa vafrar kaldri kló, í kampinn hló, með hljóð af stórum streitum.

23. Kári kylju hvesti, krummana lætur byrinn fá, báðir á brúnu vesti, bitanum kjepptust við að ná; en annarhver hlaut áform slíkt að vinna, ótvílráður krækti' í krás; en kvað við lás; greip hann stálið stinna.

24. Kroppurinn var í kreppu, kreistur á millum járna þar, en hinn við skjemmdar skreppu, skauzt því burt og beið ei par; bóndinn sá af bæar-hlaði sínu, eitthvað dökkt í boganum beið, svo brodda meið, glaðt varð geðs um línu.

25. Arkar strax af standi, stóran arngeir tók í hönd, þar um helzt hugsandi, holta-þór að veita gröud; en sagði', er leit á vængja blærin blakka: „Elía spámanns nokkur nú, skalt njóta þú, og burt með friði flakka.“

26. Krúnkur fjöri fagnar, og flýtti sjer úr sögðum reit, skvaldur mikið magnar, mælti svo: „þess strengi' eg heit, áður enn líða árin tvö með sanni, láfótu eg launa skal, sitt lymsku hjal, svo einhverja kreppu kanni.

27. Víðförull að vonum, vitja fór um maka sinn, tiðindin tjáði honum, og talar vel um bogmanninn; hermdi' og líka heitstreyngíngu greiða; en hinn kvazt mundi hjálpa til, með hagleiksskil, meldogginn að deyða.

28. þá voru þorra dægur, þrotin flerst um þetta bil, en veturinn mjög óvægur, og vondt að abla matar til; urðakrakkar umferð víða reyna, eitt sinn komu þángað þeir, er þornafreyr, gildru egnir eina.

29. Yggur lægis ljósa, lystugur skildi fugla mál. Krummar glöggt þá glósa: „gefðu nú fyrir þinni sál, eina máltíð okkur gestum báðum, eitthvert skal þá lukkulag, þjer láta" í hag, víst að vorum ráðum."

30. Maðurinn gjarn á greiða, gaf þeim ræfil strax af sauð; en þeir uppá sneiða, og eyddu þar með húngurs-nauð, báru með sjer bógpartinn um grundir, unz þeir tóu sína sjá, hvar soltin lá, kletti einum undir.

31. Settust krummar kátir, kjúku ýmis þegar á, mjög svo mikillátir, mat sjer gjörðu strax að fá. Hávaxinn var næsta salur suðra;

láfóta þá lítur hátt, með lyndið grátt, krumma' í kríng að snuðra.

32. Klók með kjaptinn flennta, kallar upp til þeirra' í stað: „Skyldt er sagt að senda, svoleiðis einn þá kemur að, er það nú, þegar afbragðs herrar slíkir, og höfðíngjar um heimsins storð, þeir halda borð, mildir og menta ríkir.

33. Ó! hvað lukkan ljenti, að lifði' eg slíka gleði-stund, hamíngjan þörf mjer þjenti, þegar eg komst á ykkar fund, og vera nú stödd í vina slíkra húsum, sem bæði hafa góðfúst geð og gózið með, saddir af silfurkrúsum.

34. Víðt hef' eg farið um foldu, og fallegar skjepnur margar sjeð, en enga ofan á moldu, öldúngis svo við mitt geð, eins og yður, dáfríðustu drengir! Ó! hvað ljómi' er svoddan sjón, eg sýng við tón, og herði' á hljóða strengi."

35. Krummar upp buxum bregða, og brúka þvílík svör á mót: „Hver er sú flærðar flegða, sem fer með þvílík smjaðurhót? Eða' ertu nokkuð lángt að komin, Kjella! hefurðu okkur áður sjeð, við ómabeð? Láttu' í góm nú gella."

36. Tóa tók að mæla: „Töm er ríkum drambsemin, en auman frá sjer fæla, og fixera' hann

fyrir glappyrðin. Voldugra spurn eg verð þó úr að leysa; Blóðdrekk kalla bragnar mig, og bista sig, svo lítt má eg rönd við reisa.

37. Lúin af löngum erli, eg lagðist undir þessa klöpp; mark er á mínum ferli, mjer er íllt í einni löpp; smáhvinska sjer smeigði' inn hjá mjer snemma, en þjóðin ekki þolgóð er, ef það til ber, vill mig kvelja og klemma.

38. Báða ykkur únga, eg sá forðum hreiðri í; liðuð þjáning þúnga, þegi neinn rjeð sinna því; en foreldrar í fjarlægð voru staddir; egg og silúng eg þá bar, til ykkar þar, svo allvel urðuð saddir.

39. Nú vil eg kaupið kjósa, og kjerlíngunni sendið sneið, fyrir þá grein, sem glósa, græddi eg forðum ykkar mein; ættkvísl þessa elska' eg því svo stórum, mjer og einninn mun hjer vís, ein matar flís, af sauð eða svæfðum jórum."

40. Krummar sögðu': „ó systir! sæmd er okkur að bjarga þjer; en nú eru vorar vistir, varla eptir neinar hjer; horfðu nú sjálf á þúfuleggjinn þarna, skafinn eins og tálgað trje, svo trauðt má skje, að mat við geymum gjarna.

41. Hvað skal um svoddar segja, ef synjandi

eg fer á burt, virðar við oss sveia, víst er það og engin kurt, að bregðast þeim, sem bjargað áður hefir; ráð viljum kjenna þarflegt þjer, sem þar epter, ávöxt góðan gefur.

42. Sjerdeilis þar við sjáum, síst er að efa þína dyggð; engan annan fáum, sem eins vel heldur sína tryggð; láttu nú enga lifandi kind það vita, heimuglegt hvað hjölum vær, þú heldur fær, optar ætan bita.“

43. „Tófa talar af ljetta: „taki mig sagði' hún Belzibubb, ef eg skal yður pretta, svo yðar breytni komist upp. Væri nú hjá mjer vitnisburðir mínir, tvímælin þeir tækju' af hjer; eg trúföst er, eins og seðillinn sýnir.“

44. Fjaðranjótar náðu, nú að mæla hægt og stillt: „Að orðum okkar gáðu, ef til góðs þau brúka vilt. Við höfum fundið vistir óþrjótandi, uppá einum urðar mel, og veit það vel, enginn á Íslandi.

45. grjót og stórir steinar, standa' að sönnu alltumkríng, um dyr dálitlar einar, daglega skríðum kjöts að bíng; það veit eg, að þú ef komin værir, áræðin og orku kná, þeim urðum frá, fallegan bagga bærir.

46. Við skulum fljótt þjer fylgja, svo finna kunnir greindan stað, að fæðis engin ylgja, áskynja neitt verði' um það, átta mílur eru þángað vegar. Tóa þakkar tilboð ríkt, og telur slíkt, glósur gleðilegar.

47. Öll á stað svo streyma, stiklar tóa', en flökta þeir, um öræfis eyðigeyma, ekkjert segir frá þeim meir, fyrr enn krummar kvölds að einni stundu, komu þar sem klöpp var há, og kváðu þá, hvílast til morguns mundu.

48. „Henni tóu hjer um, höldum við næsta kunnugt sje, á ferli aldrei erum, þá af er komið dagsetre; til morguns verður máltíðin af að letjast, því nú er skammt á nefndan stað, hvar nægtum að, öll munum síðan setjast.

49. Við skulum fara á fætur, fljótt þegar dagar" sögðu þeir; láfóta þá lætur, líkt sem vilji' hún sofa meir, og bað þá hvílast hvað sem annars væri. Í hellirsskúta hátta fer, en hrafnarnir, bjargs í fremsta færi.

50. Tóu vært ei verður, vaxa tók nú áhugenn, skopleg skottugerður, skjökta nam á fætur senn; fýsir hana', að forvitnast um betur,

grjótmelur hvar mundi sá, er minnst var á, og fljótt hann fundið getur.

51. Nasvís nú sem kunni, nokkurnveginn strax þá sjer, hvar gat eða grenismunni, gjörður á millum steina er, inn þar hleypur athugalaust með skyndi, hentuga flís í hvopti dró, en heyrðist þó, eins og eitthvað hryndi.

52. Ætlaði' út að gæast, óttafull um sinnubý, en þá nam henni' ei hægjast, hurð var komin dyrnar í, og allt um kríng fannst engin minnsta smuga, hún ólmaðist með spínk óspart, og sparkið harðt, það náði' ei neitt að duga.

53. Kvásis-æða unni, eg vík nú til gildrumanns; í dögun klæðast kunni, komu hrafnar þá til hans; „Bonus dies, bezti vin! þeir mæla, veiðisteinar vænta þín, því vargur hrín, við Fenris festarhæla.

54. Ylgur illa lætur, ýmis millum jaxla nú, hamdýsar grand grætur, ef græðir ei slíka styrjöld þú.“ Stóð þá ekki stálagrjer við lengi, grimma hitta grenja slödd; hún gleymdi rödd, hel trúi' eg fljótt þá fengi.

55. Nefjar um búkinn báðu, þá búið væri að taka' af skinn; bráðt þá beiníng báðu, bartskjera

tóku verkfærin, og allan búkinn anatomeruðu; kátir sátu' að veiddum vörð, og víða' um jörð, spottlega spazjeruðu.

56. Hyggnir vilja halda, hafi þessir hrafnfuglar, greindum gætir skjalda, gjört að færa Bezóar; sagan er klár, en suptúngs-mjöð á þrotum; öllum frómum er mín bón, minn eyrnasón, horfi' að heillanotum.

57. Bið eg nú bragna kjæra, og bríkur auðs, sem hlýddu skrá, ljóðin í lag að færa, og leirburð mínum ei hneyxlast á. Mærðin styrða nefnist: Hrafnahrekkur. Frosta hast hjer brýt eg bát, við bylgju-mát, en Brandur á land upp stekkur.

Bárðar Ríma.

kveðin af Hallvarði Hallssyni, sem lánga tíð bjó að Skjaldabjarnarvík á Hornströndum, og dó þar gamall,

---

1. **V**íða flýgur vignis sprund, valur gauta yfir, sækir eptir fjölnis fund; furða' er hvað hann lifir.

2. Því hann margar þrautir ber. þverrar afl og megin; veit eg samt að verður hjer, Vögg-ur litlu feginn.

3. Því skal hulinn þundar vír, þönkum frá svo vendi, una sjer við æfintýr, er það nú fyrir hendi.

4. Efnið kvæða opt er smátt, einatt bundið saman; kann af litlum ljóða þátt, lýðum verða gaman.

5. Sumum virðist þögnin þrá, þyggur skjemt-un feginn; hefir tíðum hugnast sá, er höggur skarð í veginn.

6. Heimskan dillar eyrum í, er það gamall vandi; eðlið vonda veldur því, vananum æ fylgjandi.

7. Þó að sumir sýnist bezt, sældar njóta tíða, eflaust hafa einhvern brest, allir við að stríða.

8. Enginn kosti eða ment, allskyns hljóta náði; það sem ekki er einum hendt, annar læra gáði.

9. Aldurinn brúka eigum vjer, æfin fljótt fram líður, hendt til starfa æskan er, ellin mik-ið síður.

10. þó að hrasi einhver ört, optar enn vera skyldi, máskje hann ekki geti gjört, glæpum að þó vildi.

11. Flestir erum veikir vjer, vonzku fylgir galli; gái hver að sjálfum sjer, svo hann ekki falli.

12. Lukkan háfa heims um tún, happa þykir fengur, upp og niður optast hún, eins og hjólið gengur.

13. Einn á nógan aura plag; annar er ber og snauður; kátur lifir kóngur í dag, kannskje á morgun dauður.

14. þann veg líður æfin út, eptir dæmum ljósum; nokkrir hafa sorg og sút, sumir baða' í rósum.

15. Ekkjert skartið á sjer ber, eða höfðíngs-siði, barnið þegar blóðugt er, borið af móður kviði.

16. Sama dæmið sýnist mjer, sýnis til framborið, þegar líkið örendt er, ausið mold og troðið.

17. Vjer ef sjáum vígða mold, vel af beinum þvegna, enginn þekkir hvert er hold, herramanns eða þegna.

18. Ráðið bezta það er því, þrautum taka glaður, líka kjörum lukku í, láta eins og maður.

19. Hverjum, sem að högum fer, heims um víðar álfur, getur enginn gefið sjer, gæfulánið sjálfur.

20. Yfirboðnir öðrum hjá, eiga vandann meiri, þúngan reikníng þenki á, þeir hafa pundin fleiri.

21. Held eg bezta hlutfall rjett, hvergi lukku bægja, lifa svo í lágri stjett, láta sjer ánægja.

22. Hvert, sem gengur með eða mót, mýkjum þánka bráða, möglunin þá linast ljót, látum Drottinn ráða.

23. Alla tíma umbreytest, æfin rósemd fjærri; þegar hryggðin þjakar mest, þá er gleðin nærri.

24. Enda kífið harma hjer, herrann lætur taka, kjennda lífið auma er, eins og nætur vaka.

25. Þó að móti blási byr, og bylgjan þjái nauða, einhverntíma', ef ekki fyr, endast það með dauða.

26. Eptir stuttan eymdar-hag, eigum vísa borgun, hver veit nema dóma-dag, Drottinn setji' á morgun?

27. Hvert sem ljenast lángt eða skammt, lífið fram að teygja, einusinni eiga samt, allir menn að deya.

28. Ekki hjálpar orða-snilld, eptir málum draga, ekki heldur vina-vild, vífl nje krókar laga.

29. Prófið tekið áður er, enn menn fara' að deyja; dvelur því ei Drottinn hjer, dóminn upp að segja.

30. Sök er þúng, ef sóknarinn, sátta vill ei gæta; vel sje þeim, sem viðbúinn, verður þá að mœta.

31. Vor sje Drottinn vernd í neyð, veiti' að auðnast kunni, gleði' í lífi, gleði' í deyð, gleði' í upprisunni.

32. Enda mansöngs ekki vönd, orð, er gjöri' eg bjóða, Gyðju kvæða högust hönd, hörpu stilli ljóða.

---

33. Sögunnar upphaf sagt eg get, seint þó efnið fari: Óvani einn hersir hjet, hann var landstjórnari.

34. Lokinnheimur land var nefnt, er laut hans valdið undir; híngað dýsir höfðu stefnt, hversíng lángar stundir.

35. Þessum mátti þjóna flest, þjóð með báðum höndum; hann því ráðin hafði mest, hjer á Norðurlöndum.

36. Bæði átti byggð og torg, burðugur stórhöfðíngi; hans aðseturs höfuðborg, hjet á Almenníngi.

37. Kvongaður var kjesjuver, konunnar þóktist jafni; öðrum snótum af sem ber, Ódyggð var að nafni.

38. Leppagríma lundu í, líkust þókti honum, unnu þau hvert öðru því, eptir sínum vonum.

39. Sagður greifi sat í kyrrð, setti stjórnan víða, um sig mikla hafði hyrð, herradóm að prýða.

40. Ljetu skatta löndum af; lýðir þegns í gildi, sínum mönnum mála gaf, misjöfn not þó fylgdi.

41. Herramenn í höllu ljet, hafa virðíng stærsta; Frívilji, sem glöggt eg get, greifa sat hið næsta.

42. Móðir átti þessi þar, þundar elda beitir; næm og sniðug nornin var, Náttúra sem heitir.

43. Forn í skapi, feikna bráð, fyrir sjer ekkjert vafði, lofðúngs gamalt leyndar-ráð, lengi verið hafði.

44. Mæðgin bæði þóktu því, þörf að hafa' á gætur, lög að setja landi í, líka rjettarbætur.

45. Samhendt voru í svoddan list, sögð að allra rykti; Náttúra hvað frambar fyrst, Frívilji samþykkti.

46. Átti fyrða foríngenn, fjölda liðs um velja; mun því fleiri meiga senn, menn til sögunnar telja.

47. Ránglátur í rjettar stað, rírði margan sóma, hans embætti helzt var að, heija fjeránsdóma.

48. Hvar sem reisti heims um ból, hver einn maður kjenndi, Ránglát skrýddan rauðum kjól, með reiddan vigur í hendi.

49. Fjegjarn hjet sá fjekk sjer arf, fýsti þessa hari; Ótrúr hafði annað starf, augnavar-þjenari.

50. Ofsi meður unda staf, átti ríkið verja, engum manni eptir gaf, alla vildi berja.

51. Nöfnum fleiri varla vil, vildarmanna

hreifa. Efnið víkur aptur til, Ódyggðar og greifa.

52. Það var hjóna þeirra mein, þrátt er harma jóku, áttu börnin ekki nein, öldruð verða tóku.

53. Leið svo fram um lánga tíð, lítið á þó bæri, greifa frúin samt um síð, sagt er þúnguð væri.

54. Tíma rjettum eptir á, Ódyggð jóðsótt kjenndi; fæddi meybarn feima þá; frúrnar þjentu kvenndi.

55. Greifinn kátur sagði senn, sitt við ráðaneyti: „hvað lízt ykkur, mætu menn! meyjan únga heiti?"

56. Aptur gegndi þessu þjóð: „það mun lengst í minni, ef að heitir Ódyggð fljóð, eptir móður sinni."

57. Ansar frúin: „ekki tef, eg mitt svarið bráða, lengi mjer því hugsað hef', hennar nafni' að ráða.

58. Öldruð Lýgi amma mín, opt rjeð nafnsins leita, því skal hin únga þorna hlín, þeirri eptir heita.

59. Vona eg muni vísir jafn,-vel að þessu

hyggja: ei má gamalt ættar nafn, okkar niðri liggja."

60. Fljóð var skírt í Fúlutjörn, fjekk hún Lýgi' að heita, síðan frúin svikagjörn, svörin gjörði veita:

61. „Völvur híngað vil eg fá, sem viti seið og galdur, þessar skulu þorna gná, þeirri skapa' aldur."

62. Sendur var einn sveigir fleins, sækja nornir hyggur, þessar koma undir eins, Ódyggð sæng á liggur.

63. Boðnar þáðu vist og vín, varla mættu hörðu, meyjuna settu milli sín, mæla þannveg gjörðu:

64. „Ærinn verður aldur þinn, ei hans lengd vjer könnum, haldin muntú handgengin, helztu tignar mönnum.

65. En þitt nafn ber litla list, Lýgin gæfu sneiddi, Ódáins-í-akri fyrst, elztu hjónin deyddi.

66. Illa þessi andagipt, undirrót á kífi, hefir marga síðan svipt, sæmdum, auð og lífi.

67. Framar höfum fastan grun: fólsku and-

inn kjenndur, æru góða meiða mun, meðan veröld stendur.

68. Veldur kýngi kraptur flár, kviknar hatur grönnum, höldar trúa herjans-ár, helzt af ríkismönnum.

69. Gjörir loks þó greiða þjer, gjöld að fullu leiti, sá sem dýran sóma ber, Sannleikur að heiti.

70. Vænta má hún þessa því, þúngum haldin ótta: hana rekur útlegd í, eins og hund á flótta."

71. Únga syrpan orðin við, æpti góms af kleyfum, ilþorn setti upp að kvið, af sjer spyrnti reifum.

72. Þagna völvur þá um leið, þánkinn gjörðist klökkur, Ódyggð verður afarreið, ofan úr hvílu stökkur.

73. Ljet í frammi ósköp öll, út af stórri þykkju, gjörði síðan geysa' í höll, greifinn sat við drykkju.

74. Óðamála innti frá, öllu þeirra banni; hræddust völvur hefndir þá, hjeldu burt úr ranni.

75. Greifinn talar ekki orð, alla misti kæti, setti styggur staup á borð, stendur upp úr sæti.

76. Biður síðan bragna hljóðs, byrjar ræðu slíka: „oss er komið efni móðs, einka dóttur líka.

77. Völvur gjörðu vansa með, vora tign að lasta, eins og herma yður rjeð, Ódyggð mín kjærasta.

78. Spyrja vil eg þegna því, þraut ef mætti linna: hvar að Sannleik heimi í, haldið megi finna?

79. Yrði þessum höfð á hönd, hrósa skyldi vígi, varla mundi veita grönd, vorri dóttur Lýgi.“

80. Ýtum verður orða stans, alla saman blekkti, af því Sannleik innanlanz, enginn maður þekkti.

81. Birtu samt á bifurs kvon, búnir handar fönnum, hans að leita helzt mun von, hjá fornaldar mönnum.

82. Ódyggð mælti: „úrskurð þann, enginn þegna mýki, útlægur skal heita hann, hjer úr voru ríki.

83. Dirfist nokkur björg og brauð, búnum Sannleik veita, tapa skal sá tign og auð, tukthúslimur heita.“

84. Þókti greifa þetta ráð; þar með liðinu snjöllu, inna Sannleik enga náð, Ódyggð gekk úr höllu.

85. Tímar liðu, frúnni frá, fleira síðan kynni. Lýgi alin upp var hjá, Ódyggð móður sinni.

86. Þókti sumum þegi góð, þessi við að skipta, Óvani svo elskar jóð, aldrei mátti typta.

87. Lygasögur lesa vann, lastið ýkja kunni, einnig gjörði úlfaldann, opt úr mýflugunni.

88. Óska gjörðu margir menn, meyjuna heiman gefna. Virða fleiri verður senn, víst til sögunnar nefna.

89. Bjó í kaupstað bragða-megn, burgeis harla ríkur, Prettur nefndist þessi þegn, þar að sögunni víkur.

90. Hafði farið heim um kríng, höndlun mest um ræddi, optast fyrir einn peníng, aðra tvo hann græddi.

91. Svikna vöru selja vann, sízt til þessa lagði; en ef rengdi einhver hann, eiðinn sór að bragði.

92. Seggur aldrei saddur var, samt af böli linna. Aldna móður átti þar, Ágirnd fyrir að vinna.

93. Kjerlíng eittsinn kveikja fer, kyndug ræðu slíka: „vil eg, son minn! vísa þjer, víst á giptíng ríka.“

94. Víst það sagðist vilja hann, vel ef slikt framgengi; „margt því betur kaupast kann, konu ef eg fengi.“

95. Ansar kjerlíng orða slíng: „ei skal neinu kvíða, Óvani á Almenníng, á sjer dóttur fríða.

96. Einka barn er sjóla sú, sæmd mun þína styðja; farðu því sem fljótast nú, frúnnar Lýgi' að biðja.“

97. Prettur ráðið þekktist það, þángað hug að snúa; alla sína sveina bað, sig til ferðar búa.

98. Heyrðist meðan býsna brak, búníngs tíminn varði, burgeis stoltur steig á bak, stefndi jór úr garði.

99. Sylgjur dynja söðlum á; seggi brynja klæði; steinar hrynja fótum frá; fákar stynja' af mæði.

100. Lengja sögu lítið knýr, liði því frá snjöllu, brunuðu fögur beizla dýr, beint að greifans höllu.

101. Stöðvar flokkinn, steig á fold, stólkóng þjóðin meinar, undir skjelfur ýmishold, aulann studdu sveinar.

102. Greifinn tekur gaur á mót, gjörði' í

sætið leiða; þakkar Prettur þessi hót, þáði boðinn greiða.

103. Þegar vínið heitt um hríð, hafði varpað trega, burgeis vekur bónorð fríð, blítt og skörulega:

104. „Eina, herra! auðarhlín, eigið þjer fyrir niðja, eru þetta eyrindi mín, yðar dóttur biðja.

105. Verður mjer að faungum flest, fjenu saman að læða, numið hef' eg mínum mest, mátann til að græða.

106. Ættin þykir flestum fín, fyrðar hana þekkja, Ágirnd heitir móðir mín, mótlætt kaupmanns ekkja.

107. Vil eg engan vansa nú, veita höfðíngs fljóði, Ágirnd mamma og yðar frú, eru af sama blóði."

108. Greifinn ansar geira ver, glotti hvítum tönnum: „skilið get eg það á þjer, þú ert kominn af mönnum.

109. Frúnum mun eg fyrir brátt, flytja eyrindið tjáða; gjaforð vandi þykir þrátt, því skulu mæðgur ráða."

110. Sendiboði syrpur því, sagði' að koma skyldu, báðar klæddust buníng í, biðilinn líta vildu.

111. Þegar litu þegnar snót, þángað fætur bera, þókti öllum mannamót, mens að hildi vera.

112. Lýgi játar leyndar-álf, losta kviknar andi, manninn festi meyjan sjálf, meður handabandi.

113. Veizla stofnuð var á ný, veittust meðöl þarfa, guðir hússins höllu í, höfðu nóg að starfa.

114. Herra lanz úr hverri átt, hoskum safnar grönnum, veizlu þiggja býður brátt, beztu tignarmönnum.

115. Enginn taldist undan því, æruna þiggja stóru, þóktust láni þukla í, þeir sem boðnir vóru.

116. Síðan eptir setta tíð, svo til ferðar snúnir, hoskir kvöddu heima lýð, hjeldu' af stað albúnir.

117. Fleina meiðar fundu leið, fold við buldi stóra, fílar reiðar runnu skeið, reykur huldi jóra.

118. Titrar höll á háfum geim, hvergi gleði skorti, þegar lýður þessi heim, þusti að staðarporti.

119. Ei var þjóðin úti byrgð, allir stigu' af hestum, greifinn sjálfur hans og hirð, hneigði komu gestum.

120. Kossalæti töldust tvenn, tóku að heilsast vinir, feingu sæti fyrirmenn, fansinn geymdu hinir.

121. Lýgi' og Prettur virðtum vönd. vóru' að borði miðju, Ódyggð sat á aðra hönd, öðlíng nærstur gyðju.

122. Huldu borðin hjúpar líns, heyrðust strengja læti, gyðjan horns og guðinn víns, glöddu menn í sæti.

123. Fólki lanzins foríngjar, fyrir sátu hinu, Óðni helgað ölið var, allt á háborðinu.

124. Margur þetta minni saup, múgurinn gjörðist kjenndur; Framgeiinn að fylla staup, fyrir borðum stendur.

125. Ólund sat í einum krók, illúðleg og þagði; Fjölmálugur fletti bók, fyrir skálum sagði.

126. Var á gægjum veslíngs þjóð, vænti góðs af kjeri, Feiminn helzt í felum stóð, en Forvitinn á hleri.

127. Vínið heila- vakti -kór, veizlu nálgast endi; dellíngs arfinn flýja fór, fyrir Ónars kvenndi.

128, Hjónin úng að hvílu gá, holdið kvikna vildi, gyðjan ástar þrifleg þá, þeim til sængur fylgdi.

129. Værðir fundu vamma þý, við sín undu

gæði, samt um stundu Satúrní, sofin drundu bæði.

130. Þegar röðull ljómar lönd, lýðurinn hressast kunni, flóðið kjera fálka-strönd, færði upp að munni.

131. Heimdalls mækir hitnar því, hvesti róminn mengi, elfur kera inn um bý, andar runnu lengi.

132. Loksins þegar þverra fór, þessi veizlan ríka, herra lanz í huga stór, hóf upp ræðu slíka:

133. „Hafa margir höfðíngsmenn, híngað gjört að sækja, vora aukið virðíng enn, verðt er slíkt að rækja.

134. Því skal kunnugt þessum hjer, það ef mætti haga, Lýgi ríkið arfur er, eptir mína daga.

135. Ártal gamalt ekki má, optar standa í vegi, látum datum lesast frá, Lýginnar heiðurs-degi."

136. Enginn styggðist orðin við, öldin sat og þagði. Fríviljí að fornum sið, fyrstur amen sagði.

137. Boðsmönnunum greifi gaf, gersemarnar stóru, tóku honum orðlof af, áður enn burtu fóru.

138. Mátti sízt af mágnum sjá, mildíng sinnis þjettur, eptir dvöldust Ódyggð hjá, Ágirnd, Lýgi' og Prettur.

139. Leið svo fram á gilfa garð, grátur mátti rýma. Konan Lýgi kviðuð varð, kom að burðar-tíma.

140. Loksins gólf hún lagðist á, löng varð ekki mæða, þríbura nam þorna gná, þegar af sjer fæða.

141. Barnsfæðíngin bar til svo, — bezt er engu leyna —: seimgrund fæddi sveina tvo, síðast meyu eina.

142. Frjettnæm þá við fyrða tjer, frúin lyndisbráða: „kallið greifann, hann skal hjer, heiti barna ráða.“

143. Kom að bragði karlinn þar, kvaddur orðum fínum; frumburðurinn fyrst þá var, færður afa sínum.

144. Mælti greifi: „mínar hjer, munu getur efnast, háeygður er hrínga-ver, Hroki skal hann nefnast.

145. Hann mun stjórnar-hreppa-dáð, helzt og völdum eyra, jeg hygg hann verði jústizráð, og jafnvel líka meira.

146. Hinn mun sveinninn verða víðt, vinsæll meðal sveita, handgenginn þeim tignu tíðt, Trúgjarn skal hann heita.

147. Meyan únga hrokkin-hærð, held eg tryggðum forði, því skal nefnast fljóðið Flærð, flá — en blíð — í orði."

148. Því næst greifi þagnar nú; þánka hvíldist inni; öll svo börnin ólust þrjú, upp hjá móður sinni.

149. Krökkum sínum kjenna vann, kvenndið listir snjallar, næmi hjá þeim nóg hún fann, á nýbreytíngar allar.

150. Hvaða forlög hárs á mey, hlutu sína daga, hvert þau giptust eða ei, ekki hermir saga.

151. Ekki heldur innir skraf, um hvort hafi meira, Prett og Lýgi æxlast af, ættar hyski fleira.

152. Kannskje hafi köldu mætt, kífi sóttarnauða, eða dáið öll sú ætt, út í Svartadauða.

153. Það er sumra þegna skraf, þó með gátum vöndum, Lýgi muni enn þá af, eyma' á Norðurlöndum.

154. Samt fjekk hún ei Sannleiknum,

sendan dauðans kala, var hann læstur veböndum, vísikóngs Jórsala.

155. Þó að villa vilji þann, vonzku — Lýgin — kjennda, tapar aldrei heiðri hann. Hjer er Saga' á enda.

---

156. Vindur ýmu varpar móð, víða þó hann hrökli; bað mig þessi bánga ljóð, Bárður í Snæfellsjökli.

157. Því skal vísna-þetta-safn, þulið máls um reita, bögulegt það bera nafn, Bárðar-Ríma heita.

158. Fyrða' ei neinum fræða spil, flutt, að vansa hnigi; þjer er kveðið þetta til, þú, hin vonda Lýgi!

159. Á heiti mínu get eg grein, gjört með skýring slíka: fagurt þýðir flatan stein, og föðurnafnið líka.

160. Endar þann veg óðar sáld, efnið sízt af vöndu. Verið hafa skjaldan skáld, skýr á Snæfells-ströndu.

Axarhamars-bragur,

kveðinn af

sjera **Jóni** eldra **Eyúlfssyni,**

presti til Borgar- og Álptaness-sókna frá 1681 til 1701; síðan að Gilsbakka frá 1701 til 1718.

---

1. Vinur minn góður! viltu skjemmtun þiggja? Frjettir þær, sem fyrir mig bar, fæ jeg þjer til skoðunar.

2. Heyrðu hvernig hagaði til í landi, þá Hinrik Bjelke höfuðsmann, hólmi Garðars stýra vann.

3. Gott árferði gaf þá orsök mörgum, búskapar að stofna stand, stundum fyrir hjónaband.

4. Bar svo til á blíðum sumardegi, til kaupöls nokkur klerkur reið, kannast eg við hökla meið.

5. Var með honum vaskur maður á reisu, undir Trölla- áðu -háls; innir klerkur svo til máls:

6. „Axarhamar, er hjer lítur standa, byggja þjer í bragði' eg vil, þar befalníng mín stendur til.“

7. Alfallinn var úngur sveinn að búa, greindum kostum gengur að; gaman er að heyra það.

8. Nú er hann búinn nefnda jörðu' að taka, segist því í samför prests, sýngja mega hlutar vers.

9. Máldögunum mun hann eptir spyrja; því skal lesa' upp þessa skrá; þegi menn og hlýði á.

10. Austur í Heklu eldaskálinn standi; Axarhamar á þar skóg, sem af má hafa mikinn plóg.

11. Norður í Drángey niður komi smiðju, kolin öll þar kurli hann, á kylfu þeirri', er Grettir fann.

12. Axarhamars útiskjemma stendur, á Grundarhyrnu greini eg frá, þó görpum þykir fjærri sjá.

13. Axarhamars önnur skjemma standi, á Arnarhyrnu yzt við sjó, undir sjálfu norðri þó.

14. Smjör-grásíða' og smálkabúrið standi, Gimbrarkletti ofan á, yfir skjefla sízt þar má.

15. Annan kofa á þar geymir sverða; norður í helli Höskuldar, hafa verður kisturnar.

16. Heygarðana hafi' hann Gríms í eyu, en Bárðarhellirí Brynjudal, brúki' hann fyrir kúa-sal.

17. Mykjuhauginn mun hann bera láta, brattan upp á Baulutind, þar bælir niður engin kind.

18. Hjallstæðið er hreifilegt að líta, upp á Mývatns-öræfum, enginn mun það halda skrum.

19. Grindahjallinum góðan stað má finna, Nesbæar á núpnum hátt, þar nýtur golu' úr hverri átt.

20. Hamars bóndinn hefir nóg að vinna, því að skreiðar-hús er hans, á Hestafelli norðanlands.

21. Amboðanna er þar líka skjemma, í Músardal er hellis-hró, hann er ekki lángt frá sjó.

22. Þar á líka þerrivindur heima, á Kjálkanesi kynni' jeg frá, kann það vel að standast á.

23. Á Eldeyum eg vil þess ei dylja, skreiðar-er þar-skjemma löng, hann skal þar hafa búsins föng.

24. Ölföngin, sem aðra muni líka, mjöl og

bygg, sem malt og grjón, mikið bú þarf fyrirsjón.

25. Hjörð sína hann hirði vestur á landi, Surts-í-höll þá fjúk og frost að firðum setur þúngan kost.

26. Eldishestinn ullur geymir sverða, við Ódáða hellis hraun, sem haldið getur þjóf á laun.

27. Geitakofi' að gamalli hefð standi, á Víkurbyrðu viður sjó, varla mun þar festa snjó.

28. Hafurinn má hafa' í skála einum, þar sem Grettir gisti' ónáð, þá gimbrin Móra fjekk hann þjáð.

29. Hrútakofa hafi' í Grettis-hlaupi, upp frá Sandi aðgætt sje, á Skagfjarðar lángvegi.

30. Hauksbók segir að hennar fjárhús standi, á Þönglabakka við Þistilfjörð, þar er ætíð nógleg jörð.

31. Stekkurinn og stía únglambanna, á Svalbarð norður settur var, sökum skjóls og nálægðar.

32. Stöðulvegur í stytzta máta' og hægur, á Hornströndum var hafður fyr, hann má og svo standa kyr.

33. Hellir einn í hrauni Dránga stendur, lömb sín hirði listamann, og láti geyma bezt sem kann.

34. Vilji' hann byggja væna rjett og lánga, þar sem grundin værí' óvölt, velji hann til þess Hellnagölt.

35. Skothúsið er Skeiðs á sandi breiðum, þægilega þjóðbraut frá, þar er refa veiði' að fá.

36. Í fossinum, sem fálu Grettir steypti, vatnsmylnan skal vera' ónaum, þar vantar sjaldan þjettan straum.

37. Breki' er nefndur Bjarneyar í djúpi, hægur fyrir hestastein, höldum svo ei gjöri mein.

38. Vatnsbólið er vænt, sem aldrei þrýtur, austur í Kötlu ein er gjá, sem aldrei þarf að moka frá.

39. Axarhamars öskuna flytja verður, og sökkva henni' í meginn-mar, á miðju sundi Grímseyar.

40. Bæjar-sorpið burtu verður að flytja, í Hjeraðsvötn við Hegranes, hræðilegt er slíkt umvjes.

41. Mín er ekki mærðin fróð til sagna, verð

jeg þó með veikan mátt, við að bæta hróðrar þátt.

42. Svo ábúandinn eptir megi gánga, hvar nefndur staður ítök á, og með rjettu kann að ná.

43. Jörðin sú, sem jeg er um að tala, skógarhögg í Skjaldbreið á, skal þar nógan raptvið fá.

44. Reka' ítakið ríkur bendir geira, kann að finna í Kjalará, kostinn einn það telja má.

45. Grasatekju garpurinn á með rjettu, í Þormóðsskjeri skýri' eg frá, skipum flytja verður á.

46. Á Byrðu skal hann berjalestur eiga, sagt er mjer af svinnri þjóð, að sje hún yfirferðar-góð.

47. Lýngrif hafi líka ábúandi, í Hvanndalabjörgum beint, bið jeg því sje ekki leynt.

48. Utanverðt í Ólafsfjarðarmúla, fífutekjan allgóð er; ábúandi hlýði mjer.

49. Timburhögg er tilsett Axarhamri, í Gunnbjarnarskjeri skárst, skógurinn þar aldrei brást.

50. Mótakið á miðjum Snæfellsjökli, gumnum þar jeg greini frá, gjöra lestir þángað má.

51. Torfristuna trúi' eg Hamar eigi, þó ýtum þyki ómaks ról, upp á miðjum Tindastól.

52. Fimmtán nauta fjögra mánaða göngu, á Lóndröngum, sem lýsir skrif, liggjandi við Malarrif.

53. Lambarekstri lýðir gjöra' að hrósa, í Hrólfsskjer við Eyafjörð, opt er þángað rekin hjörð.

54. Tripparekstur til má ætla Hamri, þó kátlegt þyki kvisti brands, í Klofajökli austanlands.

55. Hestagöngu hjer með á hann líka, Snæfellsjökli ofan á; aldrei bregðast jörð þar má.

56. Vetrargöngu vel fyrir hundrað sauði, Mýrdalsjökli uppi á; aldrei mun þar festa snjá.

57. Vestur á Glámu velji engja teiga; haldi þar til hjúin mörg, heya nóg svo verði björg.

58. I Henglafjöllum hafa má í seli, en búsmalanum beita skal, um Baldjökul og Kaldadal.

59. Hlynnindi' eiga hermdri jörðu' að fylgja, truflast mjer nú talið senn, til þess hentar lærða menn.

60. Í Geirfuglaskjeri gjörist honum að

róa, þar má hafa búð og bát, bregzt þar aldrei skips - uppsát.

61. Fuglaveiði' á flekum stunda hlýtur, eyu Kolbeins utan við, ekki' er þángað lángróið.

62. Haustvertíð hann hafi þar og líka, en heimræði haldi þó, hvern einn dag með kyrð og ró.

63. Sölvafjöru' og selaveiði' hann hafi, á Tvídægru við tjarnirnar, til er nóg af slíku þar.

64. Laxaveiði líka má hann brúka, kapítulinn kjennir oss, að kjerið heiti Bjarnarfoss.

65. Í Hveravötnum hafi silúngsveiði, Geitlandsjökli eggver á, æðardún og skúrminn smá.

66. Kynja góða kofna'-og lunda-tekju, hefir norður á Hörðubreið, hæg og stutt er þessi leið.

67. Hákarlsdrátt hann hafi' á Sporðagrunni, en hnýsudráp við Reykjaröst, þar raula þúng á strauma köst.

68. Diðrík Píníng dæmt hefir allan reka, um Holtavörðuheiði' og Sand, hvað sem helzt þar berst á land.

69. Alla vöru eins sem járn og færi, sækja skal í Siglufjörð; sjerhvað prýðir kosta jörð.

70. Tröllakirkja til er á vestursveitum, sínar tíðir syngi þar, sjer til undirvísunar.

71. Allir þeir á Axarhamri búa, að liðnum þeirra lífsstundum, legstað eiga' á Hvanndölum.

72. Stígsson Páll sá stóri höfuðsmaður, skikkun marga skíra gaf, skilst mjer ein hjer lúti af.

73. Skálholts stiptis skal af kirkjujörðum, tillög nokkur taka þá, tilgreind beneficia.

74. Á Helgafelli hafi' hann mauk til grauta, en þvælistunnu á Staðastað, styrkur er Hamars bónda það.

75. Miklaholts prestur, maður hver sem verður, sortutunnu senda skal, og selskropp einn úr Haukadal.

76. Frá Staðarhrauni sterkur öskuberi, rekuspaði' úr Reykholti, reip Gilsbakki láti' í tje.

77. Stafholt greiði stóran kopp til þarfa; Húsafell skal hafa' í akt, að heykrók fái' og sóp til lagt,

78. Kvennabrekka kæsismaga sendi, úr

Hjarðarholti þyril því, það mun brúkað handverk í.

79. Sömuleiðis sá sem býr í Hvammi, gildan fjárhund greiða skal, og gæruskinn úr Hýtardal.

80. Þó herra Vilkin hafi' ei gjört að rita, ítök skilin áður sögð, andvirki og föng til lögð.

81. Axarhamri árlega til leggist, stöðum þessum stóru af, Stígsson Páll sem henni gaf.

82. Í máldaganum meira las jeg ekki, hvar Axarhamar ítök á, upp að telja geng jeg frá.

83. Ekkjert má hann undan hefða láta; finnist nokkur forsómun, fullkomlega sekur mun.

84. Fáein hjón skal fleina álfur taka, verkastór og vinnudæl, veðurglögg og lukkusæl.

85. Dalmann verkum drengjum skipti meður, Grettir fjárins gæta skal, en Grámann hafi kúa-sal.

86. Skyndifótur skal til ferða sendur, en Ármann hafi hesta-hró, hrindi Refur skútu' á sjó.

87. Austri smíði allt sem vera byrjar, Högni flutníngs-hafi-kið, en Hörður risti svörð við hlið.

88. Ormur slái engja-teiga glaður, nýti grösin Naddoddur, en neyti skógar Haddbroddur.

89. Fífu sæki frímóðugur Kári, en eggver nýti Óspakur, allan reka Þormóður.

90. Selaveiði sæki Þrándur illi, en berin lesi Bárður öll, ber Íngólfur viðar-tröll.

91. Kolin höggvi Kolur einn í Njálu, en Kvillanus við kamarhús, Krákur rjetti soðmats-krús.

92. Vel tólf hundruð vill hver þeirra hafa, í sitt kaupið ekki kljent, í fðil-vörum tvennt og þrennt.

93. Bustýran sje baugs hjá þolli stríðum, Þorbjörg digra þokka frú, þrístin vel um mjaðmir sú.

94. Hallgerður á Hlíðarenda forðum, ráðskonan sje rembilát, reiknuð opt við þjófa snát.

95. Þar næst hafi þernu yfrið stóra, Skjaldgerði með skorpinn haus, skal þar aldrei vanta raus.

96. Fála, Gála, Flegða, Jena' og Syrpa,

flagðið Gríma, Flumgerður, Ferlegíma' og Valriður.

97. Skuld hin vonda skal og niðurseta, og skammar greyið Skaðvaldur, skollans líki ferlegur.

98. Vinnustelpur vilja kaupið hafa, átta hundruð ekki tæpt, eitthvað mun í þessu hæft.

99. Fimmtán hundruð fjár sje allt að geyma, og eitt hundrað má hesta hjer, Hamar fleyta, trúið mjer.

100. Hálft skal þúsund hafa nautgripanna, og vel eitt hundrað geitna greiðt, gætum til ei fargist neitt.

101. Eptirgjaldið er nú sjer í lagi, af sagðri jörðu', er svara ber, sem á bónda skilið er.

102. Telja fyrst má tuttugu sauði gamla, fimmtán sauði' hann færi á þíng, og fiski hlaðinn teinahríng.

103. Gamalt naut og grasatunnur átta, úngan hest og eina kú, í öllu gild skal vera sú.

104. Kola-læst og kálfa tíu alda, geldfjár hundrað, uxa einn, sem ýkja-er í spori-seinn.

105. Í ullu' og skinni upp á hundrað dali,

varníngs klyf til verzlunar, og voðir átta mórenndar.

106. Í reiðu peníngum riktuglega' hann gjaldi, uppá vættir þrennar þrjár; þar með segist skuldin klár.

107. Hjer með leigur hundrað smjörfjórðúnga, sem lagt er upp á laufa njót, og lýsistunna' í þokkabót.

108. Í ljóstollinn hann lúki vaxfjórðúngi, til svo bæti tyrfíngs-bör, tveim vættum af geldíngs-mör.

109. Byggði prestur bónda úngum kotið, að skilmálum ákveðnum, og vel sömdum máldögum.

110. Svo eflaust er nú Axarhamar byggður, með öllum kostum uppsögðum, en engum löstum framtöldum.

Visur

kveðnar af

skólapilti **Snorra Björnssyni** frá Húsafelli.

1. Skeiðvakur hestur mitt yndi er æ, ef honum næ eg að ríða, enga skemmtun eg frekari fæ, finn eg þá ekki til kvíða, :,: þau lukku' eru kjör, mín ör sje för, á bráðvökrum hesti gjör. :,:

2. Enn meira gaman að glíma þó er, gleður það hugkjæti sveina; ánægður sjerhver upp á það sjer, íþróttir tveir menn ef reyna, :,: fimir mest, ef frestur sjest, fælir í burtu kyrrsetu pest. :,:

3. Ó, hvílíkt gaman að dansinum er, hann upplífgar hug vorn og sinni; yndi og hræríng hann orsakar mjer, aldrei hans tilvera linni, :,: ei gleði skal stans, en dans, dögum að leika í góðvina krans. :,:

4. En þó forblindar öll þessi spil, yndisleg júngfrúin blíða, eðla þín umgengni mjer ánægju til, öllum hún hryndir burt kvíða; :,: lífgun er oss, þinn koss mót koss, kosið er aldrei dýrra hnoss. :,:

Gaman er að sigla' um sjó, og söðla-ljóni ríða, yndælust af öllu' er þó, úngrar meyar blíða.

Til lesendanna.

Ljúfast, eins og lands er siður, litla bókin heilsar yður, hún sjer beiðir hýsíngar; ef þjer viljið henni heyra, hjer kann eptir fylgja meira, fyrri' er mörgum fólgið var.

Leiðrjettíngar:

Bls. 16. l. 19. góðprýði, les: geðprýði; bls. 20. l. 5. end, l. en; bls. 25. l. 14. minja,, l. menja; bls. 26. l. 5. þjóða, l. þjáða; bls. 32. l. 6. stund, l. strind, og sömu bls. l. 8. hvíja, l. herja; sömu bls. l. 15. tilti, l. tyllti; bls. 37. l. 6. flerst, l. flest; bls. 62. l. 3. neðan frá, efnið, l. efni.

1856.

Kostar innfest í kápu 20 ß.